

**Mesečni izveštaj o
informacijskog
poremećajua
Jul 2023**

avgusta 2023

**Action for
Democratic Society
hibrid.info**

Mesečni izveštaj o informacijskog poremećajua Jul 2023

Izdavač: ADS/hibrid.info

Prishtina, avgusta 2023

© Sva prava su rezervisana od strane ADS/hibrit.info. Prava intelektualne svojine su zaštićena Zakonom br. 04/L-065 o autorskom i srodnom pravu i Zakonom br. 05/L-047 o izmenama i dopunama Zakona br. 04/L-065 o autorskom i srodnom pravu.

Nijedan deo ovog izdanja se ne može reprodukovati, čuvati u elektronskim sistemima ili prenositi u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvom, bilo mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na neki drugi način bez prethodnog pismenog odobrenja izdavača.

Ovaj izveštaj je objavio Action for Democratic Society (ADS) u sklopu projekta “Promovisanje objektivnog novinarstva i borbe protiv dezinformacije”, a koji je podržan od strane National Endowment for Democracy (NED).

Sadržaj dokumenta je odgovornost ADS-a i ni na koji način se ne može smatrati da odražava stav NED-a.

Projekat finansiraju:

Projekat realizuju:

Sadržaj

Kategorije ocenjivanja lošeg informisanja

Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja

Vrste oblasti

Vrste objava

Klasifikacija medijskih objava na albanskom i srpskom jeziku

Vrste društvenih medija

Ličnosti i institucije o kojima se najviše govorilo

01. 02. 03. 04. 05. 06. 07.

Uvod

Ovaj sažeti i opisni izveštaj, prvi te vrste na Kosovu do sada, odražava stanje informisanja (dezinformisanja) tokom jula 2023. godine na osnovu podataka koje je obezbedila platforma za proveru činjenica – hibrid.info. Format ovog izveštaja je monitoring i predstavlja stanje za jednomesečni period, a ovo je trinaesti mesečni izveštaj koji je do sada objavljen.

Ovaj izveštaj je osmišljen od strane platforme za proveru činjenica hibrid.info, deo kosovske nevladine organizacije „ Action for Democratic Society” (ADS) i podržan je od strane američke fondacije „National Endowment for Democracy” (NED) u okviru projekta „Promovisanje objektivnog novinarstva i borbe protiv dezinformacije“.

Ovaj monitoring izveštaj daje pregled oblika medijskog informisanja o događajima na Kosovu i oko njega. U nastavku ovog izveštaja predstavljene su neke figure (grafikoni) iz baze podataka hibrid.info, podeljene kroz nekoliko kategorija procene koje su deo metodologije za proveru činjenica ove platforme.

Izveštaj tretira 8 uporednih kategorija podataka, sa ciljem da pruži objektivnije pojašnjenje stanja informisanja i da objasni tendencije lošeg informisanja za ovaj period praćenja.

Kategorije praćenja su:

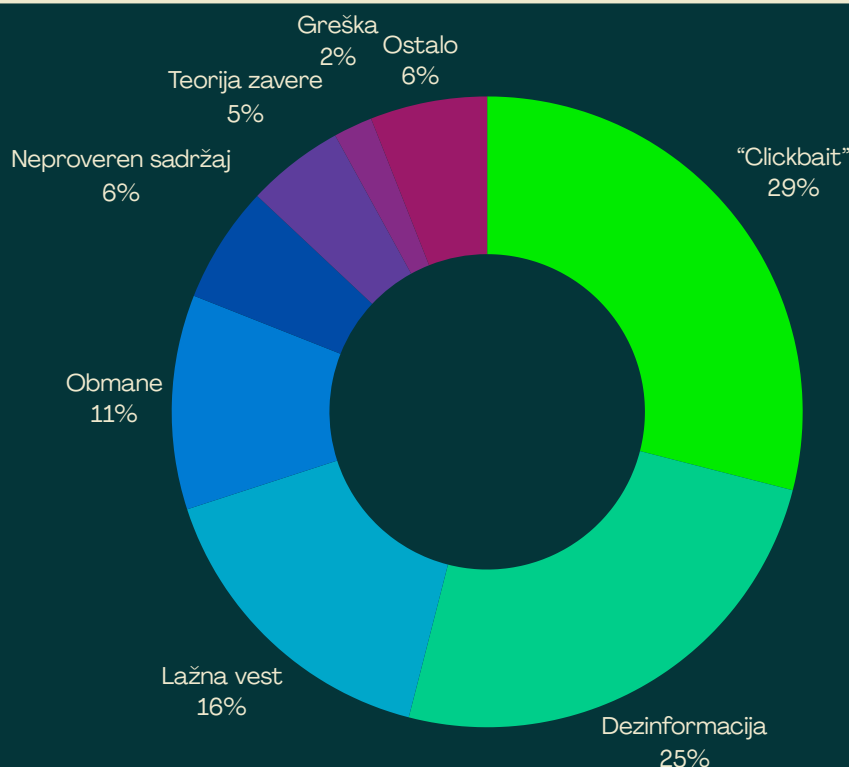
- Procene članaka lošeg informisanja
- Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja
- Oblasti u kojima se stvaraju i prenose članci lošeg informisanja
- Institucije i ličnosti pomenute u člancima lošeg informisanja
- Vrste medija koji su stvarali i prenosili sadržaj lošeg informisanja
- Kategorizacija medija na albanskom i srpskom jeziku koji su stvarali i prenosili sadržaje lošeg informisanja
- Vrste društvenih medija koji su stvarali i prenosili sadržaj lošeg informisanja
- Vrste objavljivača na društvenim medijima koji su stvarali i prenosili sadržaj lošeg informisanja

Sadržaj kojim su se bavili istraživači hibrid.info i koji je poslužio za izradu ovog izveštaja je uglavnom onaj koji je objavljen na albanskom i srpskom jeziku.

Kategorije ocenjivanja lošeg informisanja

GLAVNE KATEGORIJE

Ovde su glavne kategorije koje su navedene prema kategoriji za procenu

Podaci u vezi sa lošim informisanjem za mesec jul 2023. godine pokazuju da su članci procenjeni kao „clickbait“ i dezinformacija, a koje su objavljeni od strane različitih medija i objavljivača, dominirali ekosferom dezinformacija o Kosovu.

Dok je tokom prethodnog meseca (jun 2023.) procena „Lažne vesti“ bila na vrhu kategorija lošeg informisanja. Tokom jula 2023. godine prvo mesto su zauzeli članci „clickbait“ sa 29%, zatim dezinformacije sa 25%. Znači, u julu mesecu se ponovo vraća najčešće rangiranje kategorija ocenjivanja u mesečnom praćenju, gde dominiraju „clickbait“ i dezinformacije. Iza njih slede „lažne vesti“ sa 16 % i obmana sa 11 %. Neprovereni sadržaj je peti sa 6%, zatim slede teorije zavere sa 5% i greške sa 2%. „Lažne vesti“ su pale na treće mesto, zbog pada sadržaja na društvenim mrežama vezanih za politiku, ali su sve „lažne vesti“ bile u oblasti bezbednosti. U međuvremenu, dodani su "clickbait" sadržaji iz oblasti crne hronike i socijalnih pitanja.

Razlog vraćanja „clickbait“ na prvo mesto kao ocenjivačke kategorije je to što je značajan procenat sadržaja objavljenih iz oblasti politike, crne hronike i društva dobio ocenu „clickbait“. U međuvremenu, povećanje broja sadržaja iz oblasti politike i bezbednosti, gde je značajan procenat njih ocenjen kao dezinformacije, uticao je na to da oni zauzmu drugo mesto, usled čega se kategorija „lažnih vesti“ spustila na treću poziciju.

29% članaka lošeg informisanja dobilo je ocenu „clickbait“.

Analiza vrsta ocenjivanja

1

1

01. "Clickbait"

Svi „clickbait“ članci su objavljeni od strane izdavačana albanskom jeziku, pri čemu su većina njih objavljeni od strane medija (informativnih portala), a manji procenat od strane sumnjivih portala i izdavača na društvenim medijima. Veliki deo „clickbait“ sadržaja stvara se i objavljuje u oblasti crne hronike i društvenih pitanja (oko 20% zajedno). Štaviše u ovim objavama lošeg informisanja dominirali su tekstovi sa vestima o slučajevima smrti, ubistava (kao što je, na primer, poginuo poznati novinar, muškarac ubio verenika svoje bivše devojke, a zatim sebe) i zemljotresima, ali u kojima se nije objavljivalo mesto događaja. Takođe, u okviru „clickbait-a“ uključene su i teme koje su se odnosile na stavove SAD o najnovijim dešavanjima na Kosovu, odnos Kurtija i Rame, podršku mladih od strane Vlade Kosova i subvencionisanje kosovskih studenata.

03. Lažna vest

Lažne vesti su se objavile uglavnom u oblasti bezbednosti, a manje u oblasti politike. Što se tiče oblasti bezbednosti, stvarali su ih i prenosili izdavači na društvenim mrežama na albanskom jeziku o opremanju ili snabdevanju KBS-a oružjem. Iako je zvanično objavljeno da je država Kosovo kupila bespilotne letelice „Bajraktar“, izdavači na društvenim mrežama objavili su lažan sadržaj sa tvrdnjom da je i druga vojna oprema kupljena od Turske. Većina lažnih sadržaja na društvenim mrežama objavljuje se na albanskom jeziku, dok je manji broj objavljen na srpskom jeziku. Skoro sve „lažne vesti“ su se odnosile na dešavanja oko kupovine naoružanja od strane KBS-a, čime se ova kategorija svrstava na treću poziciju.

05. Neproveren sadržaj

Sve objave lošeg informisanja koje su ocenjene kao „Neproveren sadržaj“ stvorene su i prenete u oblasti politike i bezbednosti u sadržaju koji se odnosi na Sever i opremanje KBS-a vojnim sredstvima. Većina neproverenih sadržaja su preneti od strane izdavača na društvenim mrežama, većinom na albanskom jeziku.

02. Dezinformacija

Razni izdavači na društvenim medijima su tokom ovog meseca objavili uglavnom dezinformacije iz oblasti politike i bezbednosti. Za Sever se vezuju dezinformacije u oblasti bezbednosti, dok su u oblasti politike lažne tvrdnje o rušenju Kurtijeve vlade. Sadržaji lošeg informisanja o Severu, koje na albanskom jeziku objavljuju izdavači na društvenim mrežama, odnose se na teme smanjenja prisustva policije na severu Kosova i koordinacije sa KFOR-om. U međuvremenu, sadržaji lošeg informisanja o rušenju Kurtijeve vlade uključivali su teme koje sadrže lažne tvrdnje, kao što su „bivši predsednik SAD Bil Klinton upozorava na Kurtijev tragični kraj“ ili čak kako „Srbija podržava rušenje Kurtijeve vlade“.

04. Obmane

Sve objave lošeg informisanja koje su ocenjene kao obmane su stvorene i prenete od strane izdavača na društvenim medijima. Većina njih je na albanskom jeziku sa raznih stranica na Facebook-u o društvenim pitanjima, kao što su oglasi, pozajmice, ljubavne veze, nagradne igre, itd.

06. Teorija zavere

Një numër i vogël i artikujve keqinformues gjatë këtij muaji janë vlerësuar si teori konspirative. Artikujt me përmbajtje të vlerësuar si teori konspirative janë shpërndarë në fushën e politikës, sociale dhe shëndetësisë nga media reale dhe publikues në media sociale kryesisht në gjuhën shqipe. Temat e vlerësuar në këtë kategori trajtojnë çështjen e ndikimit të Kurtit në politikën e brendshme në Serbi dhe përmbajtje për pandeminë.

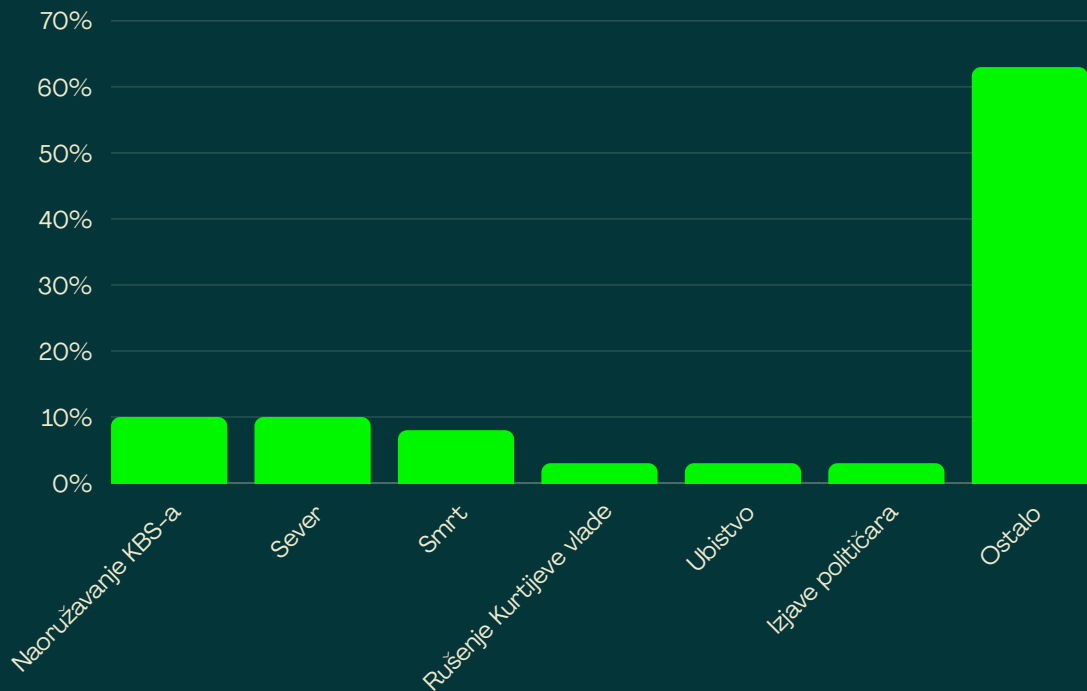
Ostali članci sa sadržajem lošeg informisanja ocenjeni su u kategorijama „Greška“, „Manipulacija činjenicama“, „Neprovereni sadržaj/Teorija zavere/Pseudonauka“, „clickbait“/„Dezinformacije“ i „Dezinformacije/Satira“.

Teme koje se koriste za stvaranje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja

2

GLAVNE KATEGORIJE

Ovde su glavne kategorije koje su navedene prema temama

Glavne teme koje su dominirale u ovom mesecu su vojna oprema KBS-a i Sever Kosova. Uprkos činjenici da je prethodnog meseca (jun 2023.) tema Severa dominirala sa 27 % nakon političkih i bezbednosnih dešavanja u severnim opštinama zemlje, ovog meseca je sadržaj lošeg informisanja o Severu pao na 10 %.

Pad objava o Severu od strane raznih medija i izdavača je u skladu sa dinamikom razvoja političkih i bezbednosnih dešavanja na severu Kosova tokom meseca jula 2023. godine. Pitanje kosovske policije, smanjenje njenog prisustva u i oko opštinskih objekata na severu, kao i njihovo prisustvo uz dozvolu ili koordinaciju KFOR-a, kao zahtev međunarodne zajednice za deeskalaciju situacije, bile su teme koje su se najviše koristile za sadržaje lošeg informisanja. Objave lošeg informisanja o Severu stvaraju i prenose uglavnom mediji i izdavači na društvenim medijima, uglavnom na albanskom i manje na srpskom jeziku. Teme sadržaja na srpskom jeziku bile su vezane za neosnovane tvrdnje o postojanju dronova na Severu, kao i o nasilju specijalne jedinice kosovske policije nad tamošnjom srpskom zajednicom.

Sadržaji lošeg informisanja o vojnoj opremi KBS-a proizilaze kao rezultat spekulacija o kupovini naoružanja od Turske za državu Kosovo, gde je zvanično saopšteno samo o kupovini dronova „Bajraktar”. Sav sadržaj lošeg informisanja o ovoj temi objavili su izdavači na društvenim mrežama i to uglavnom na albanskom jeziku.

Tokom ovog meseca bilo je sadržaja lošeg informisanja na teme kao što su smrt (npr. umro poznati novinar, pronađena mrtva osoba u parku, pronađeno mrtvo telo bebe), rušenje Kurtijeve vlade, ubistvo (muž ubio svoju verenicu pa sebe), izjave političara o politici Vlade Kosova, itd.

37% glavnih tema odnosi se na Sever i tamošnji razvoj događaja, kao i na snabdevanje KBS-a vojnom opremom.

Analiza ocene činjenica prema temama

2.1

U nastavku su analizirane četiri glavne teme kojima se bave mediji i različiti izdavači u sažetom obliku prema merenjima platforme hibrid.info kroz metodologiju provere činjenica.

01. Naoružavanje KBS-a

Svi sadržaji koji se odnose na vojno snabdevanje KBS-a objavljeni su u oblasti bezbednosti. Većina njih je ocenjena u sledećim kategorijama „Lažne vesti“ i „Neprovereni sadržaj“ koje su izdavači prenosili na društvenim mrežama. Lažne vesti su objavljivale stranice i nalozi na društvenim mrežama na albanskom jeziku, dok je neproveren sadržaj objavljen na društvenoj mreži Reddit na engleskom jeziku, koji navodno sadrži dokument za koji se tvrdi da je predstavljen kao sporazum o kupovini naoružanja za KBS-a od Turske.

03. Smrt

O ovoj temi su se uglavnom prenosili članci ocenjeni kao "clickbait" i dezinformacije. „Clickbait“ ocene su dobijale uglavnom članke/ objave koje su se bavile događajima sa tvrdnjama iz crne hronike i društvenim temama, dok su dezinformacije samo iz oblasti crne hronike. „Clickbait“ sadržaj su objavili sumnjivi mediji i portali na albanskom jeziku, a dezinformacije izdavači na društvenim mrežama na albanskom jeziku.

02. Sever

Najveći deo sadržaja lošeg informisanja o Severu ovog meseca objavljen je u oblasti bezbednosti, a manji procenat u oblasti politike. „Dezinformacije“, „Lažne vesti“, „Manipulacija činjenicama“ i „Neprovereni sadržaji“ su kategorije lošeg informisanja kojima je ocenjen sav sadržaj u vezi sa Severom. Dezinformacije i manipulacije činjenicama su objavljivani u medijima na albanskom i srpskom jeziku, lažne vesti i neprovereni sadržaji su objavljivani na stranicama i nalogima na društvenim mrežama na albanskom i srpskom jeziku. Pitanje kosovske policije, koordinacija sa KFOR-om i njihovo prisustvo u i oko objekata opština na Severu bile su teme o kojima je bilo najviše lošeg informisanja.

04. Rušenje Kurtijeve vlade

Sadržaji lošeg informisanja u vezi sa rušenjem Kurtijeve vlade ocenjeni su kao dezinformacije sa političkom tematikom. Svi članci na ovu temu su objavljeni na nalogima ili stranicama društvenih medija na albanskom jeziku. Na osnovu mesečnog monitoringa hibrid.info razmatrale su se i netačne tvrdnje o umešanosti Srbije u rušenje Kurtijeve vlade i neistine tvrdnje o upozorenju bivšeg američkog predsednika Bila Klintonu da će „Kurti imati tragičan kraj“.

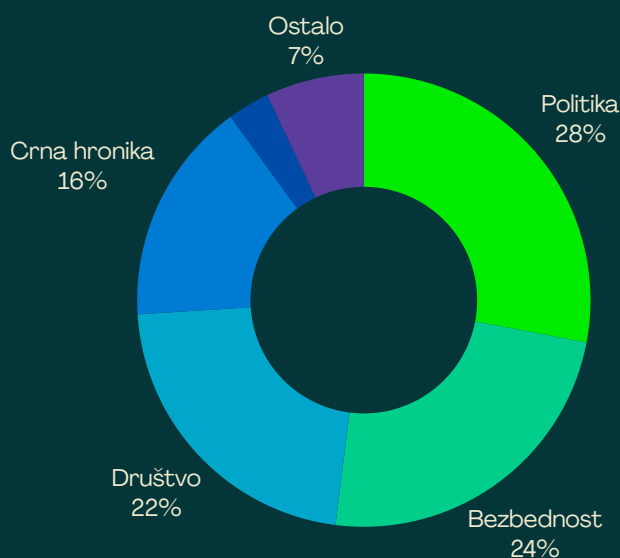
3

Vrste oblasti

Na osnovu merenja izvršenih za mesec jul 2023. godine, različite stranice ili nalozi na društvenim medijima na albanskom jeziku proizveli su i preneli najviše sadržaja lošeg informisanja u oblasti politike. Ovi članci lošeg informisanja se bave raznim političkim temama, kao što su Sever, Kurtijeva politika, izjave političara i lažne tvrdnje američkog ambasadora na Kosovu Džefrija M. Hoveniera o političkoj opoziciji na Kosovu.

GLAVNE OBLASTI

Ovde su navedene glavne oblasti

U poređenju sa prethodnim mesecom (jun 2023.), kada su sadržaji lošeg informisanja u političko-bezbednosnoj oblasti očigledno preovladavali zbog dinamičnih dešavanja koja povezuju ove dve oblasti, u julu 2023. godine, teme u političkoj i bezbednosnoj oblasti su procentualno smanjene, uprkos činjenici da su i ovog meseca bile glavne oblasti lošeg informisanja. S tim u vezi, tokom ovog meseca primetno je smanjenje od 14% tekstova iz političke oblasti u odnosu na prethodni mesec (sa 42% u junu 2023. godine na 28% u julu 2023. godine). Posle oblasti politike sledi oblast bezbednosti, koja je pretrpela blagi pad od 5% u odnosu na prethodni mesec (sa 29% u junu 2023. godine na 24% u julu 2023. godine). Uprkos ovim podacima monitoringa, ako se ove dve oblasti računaju zajedno, onda je u 52% svih članaka lošeg informisanja objavljenih u julu 2023. godine, dominirale političke i bezbednosne teme, što svedoči o njihovoj ogromnoj dominaciji, imajući u vidu to da su oni međusobno povezani kada je u pitanju sever Kosova.

S druge strane, sadržaj lošeg informisanja u društvenoj oblasti je povećan za 12% u odnosu na jun 2023. godine. Porast u ovoj oblasti je rezultat lošeg informisanja koje su se odnosile na neke društvene teme, kao što je novčana pomoć za lečenje, subvencije za decu iz opštine Priština, starosne granice za odlazak u penziju, itd. Sledi

crna hronika, koja je na sličan način zabeležila rast od 10% u odnosu na jun 2023. godine.

Najviše objava lošeg informisanja sa političkim sadržajem stvaraju i prenose izdavači na društvenim medijima sa 19%, zatim pravi mediji sa 8% i sumnjivi portali sa 2%. U oblasti politike, 13% sadržaja lošeg informisanja su dezinformacije, 6% „clickbait” i 3% neprovereni sadržaj. Najveći deo dezinformacija objavljen je na stranicama i naložima na društvenim mrežama na albanskom jeziku, koji se odnose na neke neistinite političke izjave političara, kao i na rušenje Kurtijeve vlade. Dok „clickbait” tekstovi u oblasti politike objavili su pravi mediji kroz tekstove koji su se bavili odnosom Kurtija i Rame, o fizičkom sukobu poslanika u Skupštini Kosova, kao i o mogućnosti prevremenih izbora na Kosovu. Većinu tekstova lošeg informisanja sa političkom tematikom objavili su izdavači na albanskom jeziku, dok su manji deo objavili izdavači na srpskom jeziku.

Dezinformacije koje su se bavile bezbednosnim temama uglavnom su ocenjene kao lažne vesti (13%), dezinformacije (8%) i neprovereni sadržaj (2%). Lažne vesti objavljuju uglavnom stranice i nalozi na društvenim mrežama na albanskom jeziku u vezi sa naoružanjem KBS-a vojnom opremom. S druge strane, dezinformacije iz oblasti bezbednosti objavili su mediji na srpskom jeziku na temu Severa i veterana OVK-a, gde je protest koji su oni organizovali zbog neobuhvaćenja penzija u Zakonu o minimalnoj zaradi lažno protumačen od strane srpskih medija kao zahtev za novac za ubijanje Srba. U međuvremenu, drugi deo dezinformacija, u manjem procentu, objavili su mediji na albanskom jeziku o Severu i odnosu Kosova i NATO-a. Čak i u oblasti bezbednosti, najviše objava lošeg informisanja su preneli izdavači na društvenim mrežama (16%), uglavnom na albanskom jeziku sa 13%, zatim pravi mediji sa 8%, gde prednjače objave izdavača na albanskom jeziku sa 5% i one na srpskom jeziku sa 3%.

Što se tiče tekstova lošeg informisanja o društvenim temama, svi su objavljeni od strane medija i izdavača na albanskom jeziku na različite teme, poput smrti, finansijske podrške, subvencija za decu, itd. U međuvremenu, dezinformacije o crnoj hronici objavili su mediji i izdavači (društveni mediji i sumnjivi portali) na albanskom jeziku na temu silovanja, ubistava, smrti i zemljotresa.

93% sadržaja lošeg informisanja o politici, bezbednosti, socijalnim pitanjima, crnoj hronici i vremenu.

4

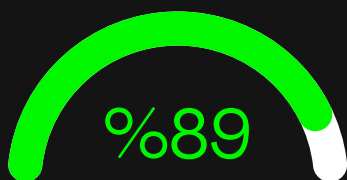
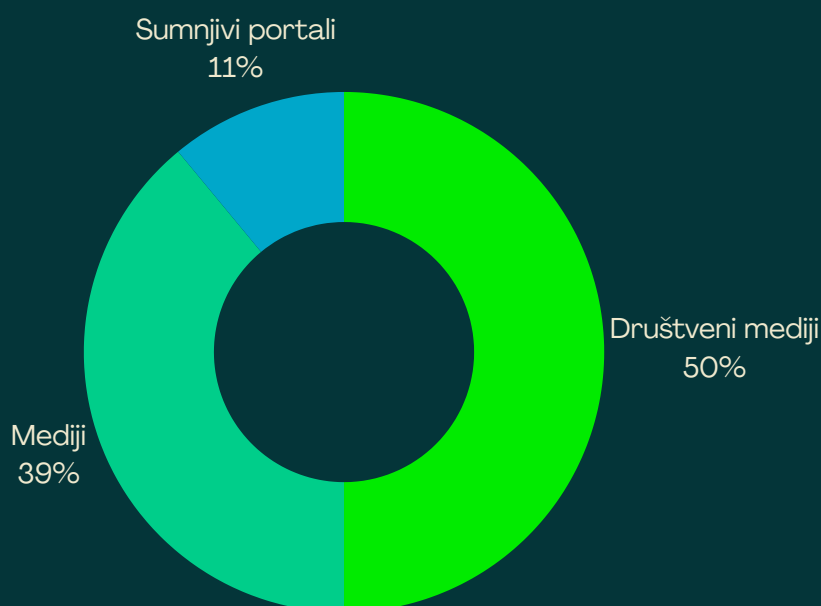
Vrste objava

Za razliku od meseca juna 2023. godine i ostalih prethodnih meseci, kada su pravi mediji objavljivali najviše sadržaja lošeg informisanja vezanih za različite događaje i dešavanja na Kosovu, u julu 2023. godine su bile stranice i profili na društvenim mrežama sa kojih su se prenosili sadržaji lošeg informisanja. Ovo je rezultat činjenice da većinu dezinformacija i lažnih vesti, kao i neke od obmana i neproverenog sadržaja, objavljuju izdavači na društvenim medijima.

Podaci iz monitoringa pokazuju da 50% sadržaja lošeg informisanja prenose stranice i nalozi društvenih medija, 39% pravi mediji, a zatim 11% sumnjivi portali.

U poređenju sa prethodnim mesecom (jun 2023.), primećuje se da je ovog meseca došlo do značajnog povećanja sadržaja dezinformacija na društvenim mrežama za 14%, sa 36% u junu 2023. godine na 50% za ovaj mesec.

RAZLIKA U PROCENTU IZMEĐU
IZDAVAČA SA SADRŽAJOM
LOŠEG INFORMISANJA

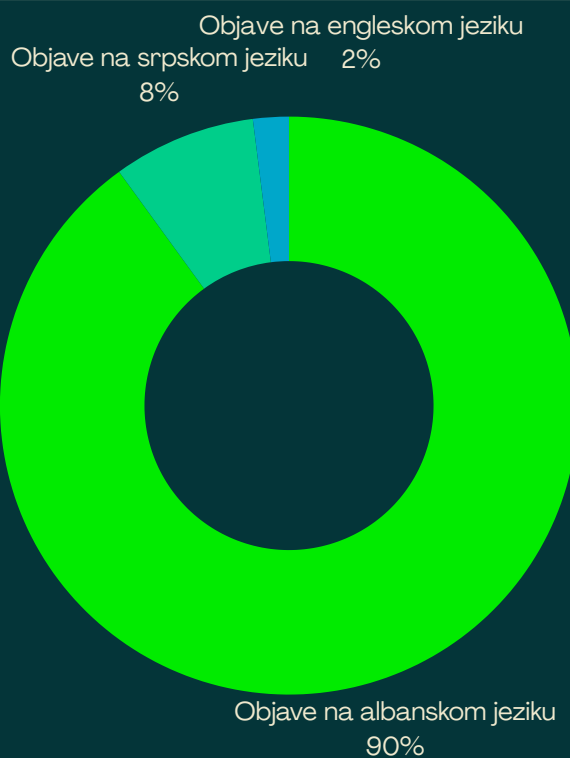

89% članaka sa sadržajem lošeg informisanja objavili su izdavači na društvenim mrežama (50%) i pravi mediji (39%).

2. Klasifikacija medijskih objava na albanskom i srpskom jeziku

Ovo merenje pokazuje na kom jeziku su objavljeni praćeni članci lošeg informisanja u jednomesečnom periodu, kategorišući medije na albanskom, srpskom i drugim jezicima u odnosu na njihovo izveštavanje o dešavanjima na Kosovu.

PROCENAT MEDIJSKIH OBJAVA
NA ALBANSKOM I SRPSKOM
JEZIKU

U julu 2023. godine, 34% sadržaja lošeg informisanja na albanskom jeziku (koji čini najveći uzorak praćenja) objavili su mediji, 11% sumnjivi portali i 45% izdavači na društvenim medijima. Dok su sadržaje lošeg informisanja na srpskom jeziku objavili 5% praćenih medija sa sadržajem o dešavanjima na Kosovu i 3% društvenih medija, konkretno Telegram kanali.

Analiza članka ove kategorije

5.1

U ovom delu izveštaja analiziraju se objave lošeg informisanja objavljene u medijima na albanskom, srpskom i drugim jezicima. Sledi opis njihovog odnosa između kategorizacija, oblasti i tema o kojima se govori.

01. Objave na albanskom jeziku

Stranice i nalozi na društvenim mrežama na albanskom jeziku objavili su najviše sadržaja lošeg informisanja u julu 2023. godine, zatim pravi mediji i ostali, najmanji deo, sumnjivi portali. Iako su u junu 2023. godine lažne vesti dominirale kao kategorija u sadržajima lošeg informisanja na albanskom jeziku, u julu je kategorija „clickbait“ na prvom mestu sa 29% zbog sadržaja tematikom ubistava, smrti i nezgode koje promovišu „klik“, dok je druga dezinformacija sa 22%. Na trećem mestu su lažne vesti sa 13 %, dok je na četvrtom obmana sa 11 %. Politika je bila glavna tema lošeg informisanja kojima su se bavili izdavači i mediji na albanskom jeziku, jer je većina dezinformacija i određeni deo „clickbait“ sadržaja iz ovih oblasti. Na drugom mestu iza politike su socijalna pitanja, a na trećem su bezbednost i crna hronika, odnosno četvrta sa malom razlikom od društvene oblasti koja je druga.

02. Objave na srpskom jeziku

Svi sadržaji lošeg informisanja izdavača na srpskom jeziku su političke i bezbednosne teme vezane za događaje na Kosovu tokom jula 2023. godine. Što se tiče kategorija procene dezinformacija, isti procenat imaju dezinformacije i lažne vesti, a zatim teorije zavere. Sadržaji lošeg informisanja na srpskom jeziku odnose se na temu severa Kosova i pitanje veterana OVK-a, gde je njihov protest zbog obuhvaćenja penzija u Zakon o minimalnoj zaradi pogrešno protumačen kao traženje novca za ubijanje Srba koji žive na Kosovu. U međuvremenu, lažne vesti bile su o tvrdnjama da je Egipat povukao priznanje Kosova, o prisustvu dronova na severu Kosova i maltretiranju srpske zajednice od strane kosovske policije. Izdavači na srpskom jeziku objavili su i konspirativni sadržaj sa tvrdnjom da je premijer Kurti umešan u unutrašnju politiku Srbije.

03. Objave na engleskom jeziku

Tokom jula 2023. godine jedan članak lošeg informisanja objavljen je na jednom nalogu na društvenoj mreži na engleskom jeziku. Sadržaj objavljen na Reddit-u tiče se dokumenata za koje se tvrdilo da su zvanični sporazumi o kupovini oružja koje je Kosovo kupilo od Turske.

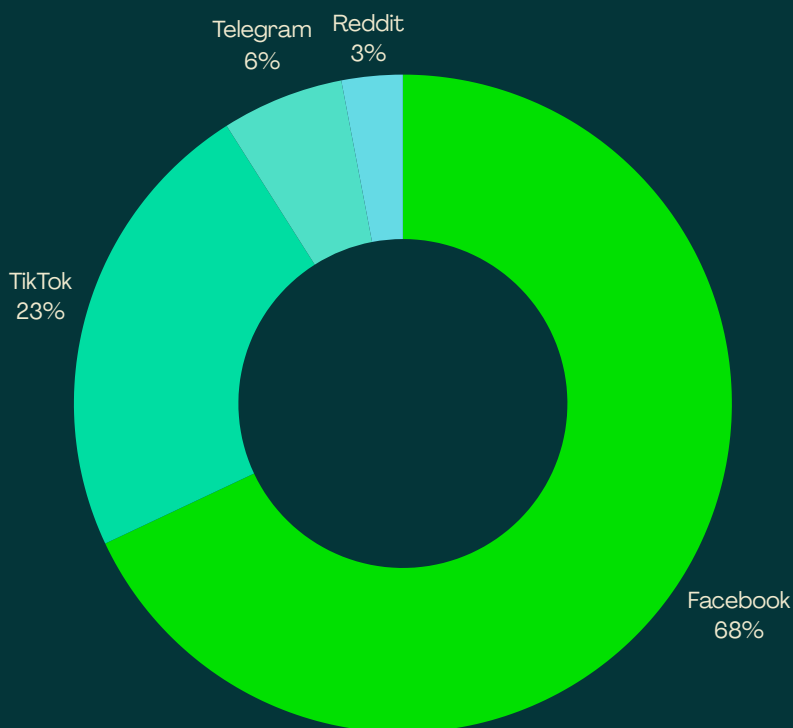
6

Vrste društvenih medija

U ovom delu analiziraju se samo članci lošeg informisanja objavljeni i preneti na društvenim mrežama i u ovom slučaju nisu uključene objave u drugim medijima (pravi mediji i sumnjivi portali).

Dok je u junu 2023. godine došlo do pada sadržaja lošeg informisanja na Facebook-u, gde je TikTok bio na prvom mestu, u julu 2023. godine, Facebook se vraća na prvu poziciju sa značajnim porastom od 28%. Znači, 68% sadržaja lošeg informisanja objavljeno je i preneto na Facebook-u, zatim TikTok -u sa 23% i mali procenat na drugim društvenim medijima, kao što su Telegram (6%) i Reddit (3%).

PROCENAT OBJAVA NA
DRUŠTVENIM MEDIJIMA

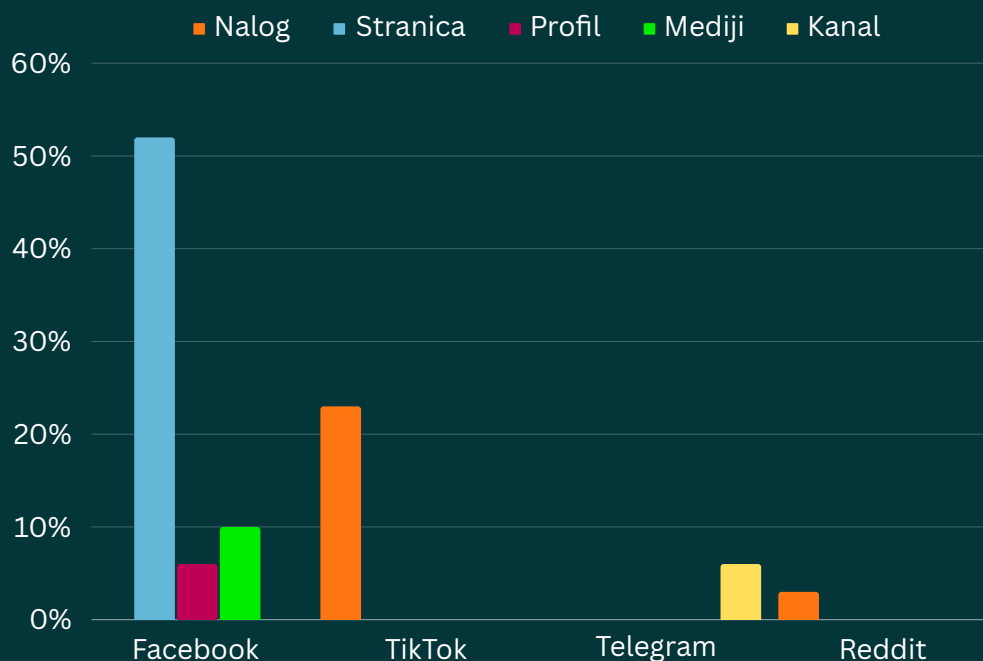
6.1

Vrste objava na društvenim medijima

Ovo merenje analizira, kroz podatke praćenja, interakciju na društvenim medijima u vezi sa objavljivanjem i prenošenjem članaka lošeg informisanja različitih izdavača na društvenim medijima. Ovo se radi preko ovih glavnih kategorija izdavača: naloga, stranica, profila, medija i kanala kojima upravljaju korisnici društvenih medija.

Tokom jula meseca, stranice na Facebook-u (52 %) su objavile najviše sadržaja lošeg informisanja u vezi sa dešavanjima na Kosovu, a ostatak sadržaja lošeg informisanja na ovoj društvenoj mreži objavili su profili i mediji. Dok u junu 2023. godine nalozi na TikTok-u su prenosili najviše sadržaja lošeg informisanja i u ovom mesecu (23%) nalazi se na drugom mestu posle Facebook-a.

PROCENAT VRSTE OBJAVA NA DRUŠTVENIM MEDIJIMA

6.2

Analiza vrsta objava na društvenim medijima

U nastavku se analiziraju ove kategorije društvenih medija u odnosu na objavljivanje i prenošenje sadržaja lošeg informisanja.

01. Facebook

Velika većina objava lošeg informisanja na Facebook-u se odnosi na politiku i bezbednost. Politički sadržaj uključuje neke neistinite izjave političara, objave o severu Kosova, o mogućnosti rušenja Kurtijeve vlade, dok su u oblasti bezbednosti bile objave o opremanju KBS-a vojnim oružjem. Sadržaji lošeg informisanja objavljeni na albanskom jeziku na Facebook-u su kategorisani kao dezinformacije (19%), obmane (16%) i lažne vesti (16%). Dezinformacije su vezane za teme unutrašnjih političkih događaja, obmane su se odnosile na nagradne igre i davanje kredita, dok su lažne vesti vezane za opremanje KBS-a oružjem.

02. TikTok

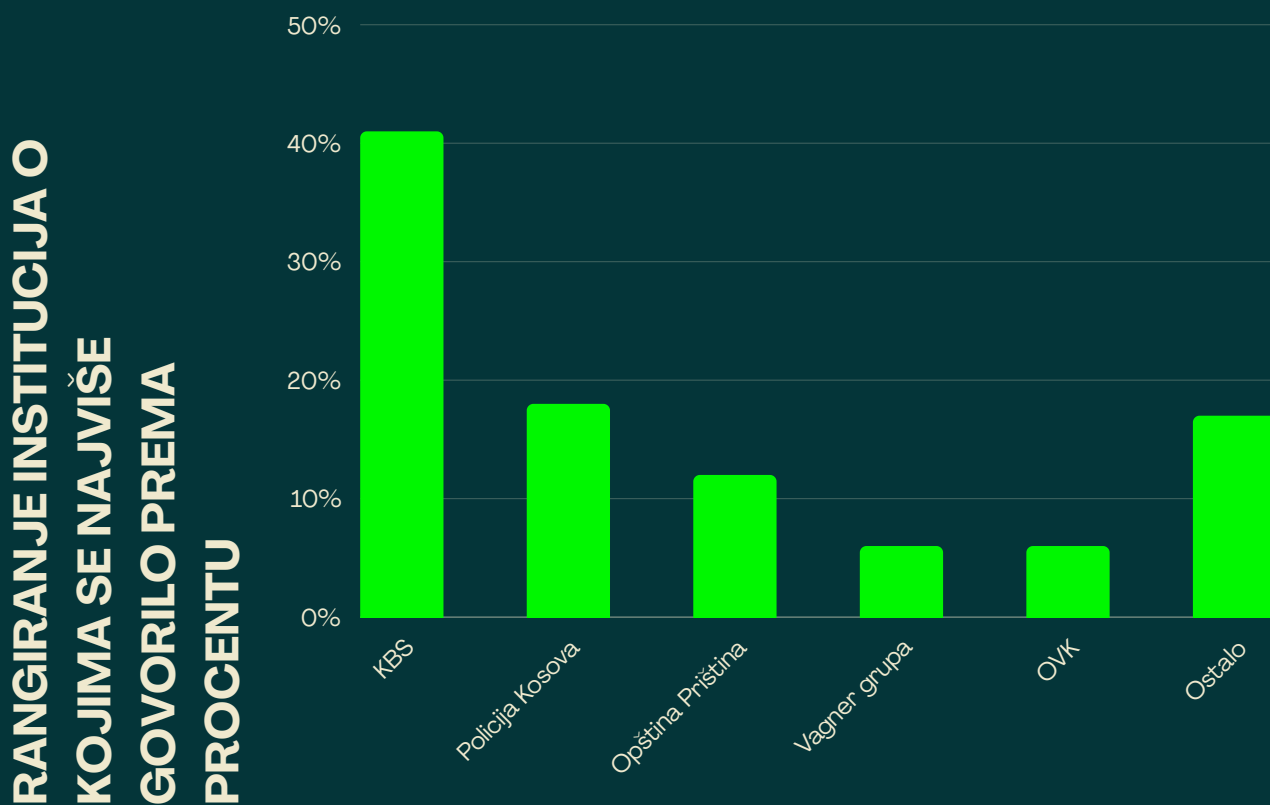
Većina objava lošeg informisanja na TikTok nalozima je iz oblasti politike i bezbednosti. Političke teme su vezane za Kurtijevu politiku, lažne izjave američkog ambasadora Džefrija Hoveniera o opoziciji, kao i tvrdnje za rušenje Kurtijeve vlade. Sadržaj lošeg informisanja iz oblasti bezbednosti objavljen na TikTok-u govori o opremanju KBS-a oružjem i Severu zemlje. Sav sadržaj lošeg informisanja na TikTok nalogu se objavljuje na albanskom jeziku i kategoriše se kao dezinformacija (10%), lažna vest (10%) i teorija zavere (3%).

03. Telegram i Reddit

Objave na drugim društvenim medijima su značajno manje u procentima u odnosu na Facebook i TikTok. Objave na Telegramu na srpskom jeziku su u vezi sa bezbednosnim i političkim temama, dok one na Reddit-u na engleskom jeziku su bezbednosna i socijalna pitanja. Telegram kanali objavili su lažne vesti o postojanju dronova na severu i povlačenju priznanja Kosova od strane Egipta. Dok je članak objavljen na Reddit-u bio neproveren sadržaj u vezi sa dokumentima sporazuma o kupovini oružja od Turske.

Ličnosti i institucije o kojima se najviše govorilo

Ovo merenje analizira podatke o kojim institucijama i ličnostima (javnim i političkim ličnostima) se najviše govorilo kroz praćenje tekstova sadržaja lošeg informisanja.

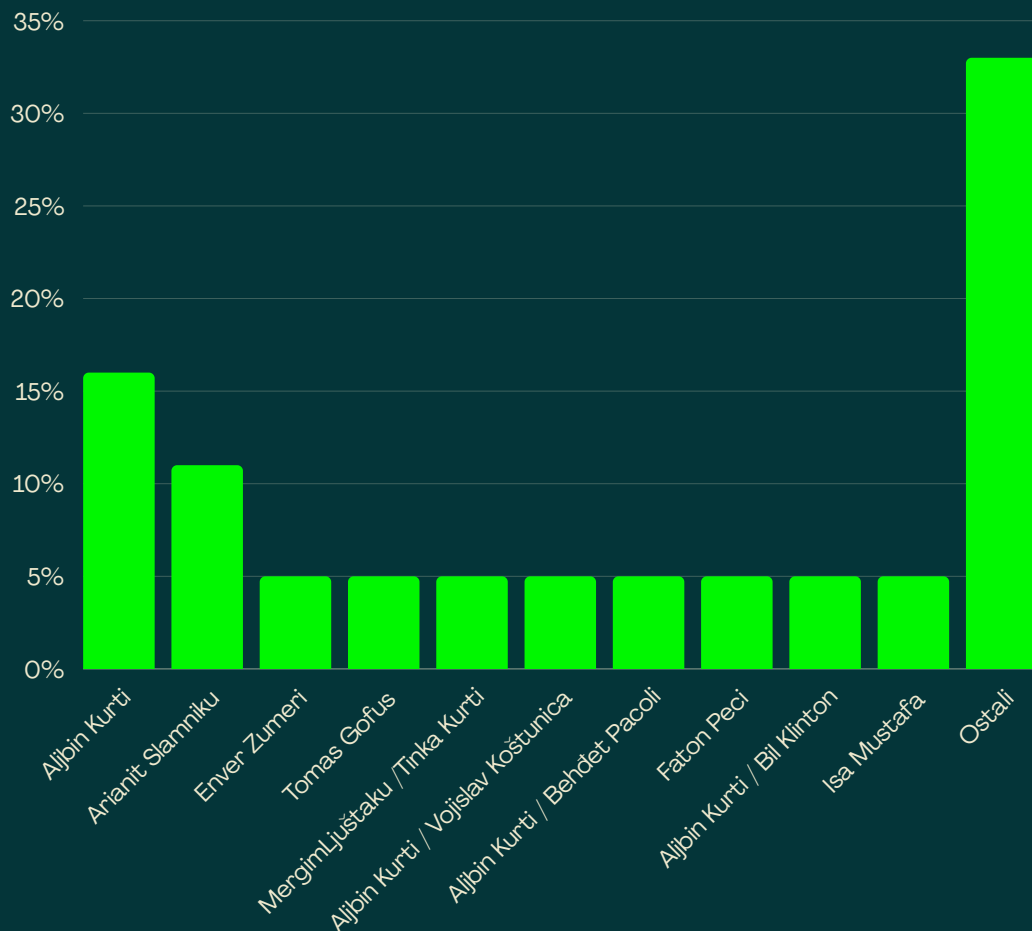

Bezbednosne institucije su neizbežno dominirale u odnosu na druge institucije u izveštajima lošeg informisanja medija i raznih izdavača.

Dok je u aprilu, maju i junu institucija o kojoj se najviše govorilo o dezinformacijama bila kosovska policija. U julu je ova institucija na drugom mestu zbog smanjenja dešavanja na Severu i sadržaja lošeg informisanja u vezi sa njom povezujući se sa Policijom. U međuvremenu, u julu mesecu po prvi put Kosovske bezbednosne snage zauzimaju prvo mesto kao institucija o kojoj se najviše govorilo kao rezultat kupovine dronova „Bajraktar” od Turske, događaja koji je uticao na stvaranja sadržaja lošeg informisanja. Kosovske bezbednosne snage (KBS) su se pojavile kao institucija o kojoj se najviše govorilo iz objava lošeg informisanja tokom meseca jula 2023. godine, kao rezultat objavljivanja dezinformacija u vezi sa snabdevanjem KBS-a vojnom opremom. U međuvremenu, o dešavanjima na severu Kosova najviše se pričalo o kosovskoj policiji. KBS su se uglavnom pominjali u dezinformativnim sadržajima od strane izdavača na društvenim mrežama na albanskom jeziku, dok je Kosovska policija u pravim medijima na srpskom i albanskom jeziku.

Ostale institucije ili organizacije o kojima se najviše govorilo su Opština Priština, plaćenička grupa „Vagner” i OVK.

RENDITJA E PERSONAVE MË TË PËRFOLUR SIPAS PËRQINDJES

Na osnovu praćenja podataka za mesec jul 2023. godine, premijer Kosova Aljbin Kurti i dalje je ličnost o kojoj se najviše govorilo u sadržaju lošeg informisanja koje stvaraju i prenose različiti izdavači. O Kurtiju se govorilo u dezinformacijama izdavača na društvenim mrežama na albanskom jeziku u vezi njegovog uplitanja u unutrašnju politiku Srbije, „clickbait“ sadržaju pravih medija na albanskom jeziku sa pogrešnim tumačenjem izjava o vanrednim izborima, kao i dezinformacija objavljenih od strane medija na srpskom jeziku da Kurti nastavlja da terorišete Srbe na Kosovu preko kosovske policije.

Takođe, o Kurtiju se govorilo i u drugim sadržajima lošeg informisanja u kontekstu drugih ličnosti. Tu spadaju teorije zavere medija na srpskom jeziku o stvaranju političke stranke u Srbiji zajedno sa bivšim ministrom spoljnih poslova Kosova Bedžetom Pacolijem, montirana fotografija na društvenim mrežama sa tvrdnjom da se Kurti sastao sa bivšim srpskim političarem Vojislavom Koštunicom, kao i druge dezinformacije na koje je bivši američki predsednik Bil Klinton upozorio na tragičan kraj za Kurta.

Druga ličnost o kojoj se tokom ovog meseca najviše govorilo je zaverenik Arianit Slamniku, zatim slede druge ličnosti o kojima se govorilo, kao što su ubijeni bivši policajac Enver Zimeri, pomoćnik generalnog sekretara za operacije NATO-a Tomas Gofus, ministar Faton Peci, bivši premijer Isa Mustafa, itd.

Metodologija

Za izradu ovog izveštaja o monitoringu korišćene su kvantitativne i kvalitativne metode.

Što se tiče kvantitativnih metoda, prvo je bazu podataka kreirao ADS/hibrid.info kako bi se razmotrili i detaljno analizirali trendovi dezinformacija. Preko ove baze podataka, koju redovno održavaju i ažuriraju zaposleni ADS/hibrid.info, redovno se prate članci sa sadržajem lošeg informisanja.

To znači da su svi članci objavljeni na platformi hibrid.info smešteni u bazu podataka i ona služi kao jedan od glavnih izvora za pripremu izveštaja o monitoringu. Pored toga, metodologija korišćena za analizu podataka predstavljenih u izveštaju o monitoringu omogućava filtriranje podataka na dnevnom, nedeljnom i mesečnom nivou i u pretežno kvantitativnom obliku kako bi se jasnije razumeo fenomen dezinformisanja analiziranih članaka za ovaj jednomesečni period praćenja prema različitim kategorijama procene.

Pored toga, još jedan važan izvor za ovaj izveštaj je metodologija ADS/hibrid.info (objavljena na sajtu hibrid.info) za borbu protiv informacionog poremećaja. Metodologiju, koja se prvenstveno zasniva na kvalitativnim metodama, razvilo je stručno osoblje ADS/hibrid.info i u skladu je sa najvišim međunarodnim standardima za proveru činjenica, odnosno prema smernicama Međunarodne mreže za proveru činjenica. (IFCN). ADS/hibrid.info je punopravni član ovog međunarodnog mehanizma - IFCN.

Ovaj izveštaj o monitoringu obuhvata period od 1. do 31. jula 2023. godine.

Zaključak

Ovaj kratki izveštaj o monitoringu predstavlja pregled jednomesečnog stanja informisanja (dezinformisanja) tokom jula 2023. godine iz podataka platforme za proveru činjenica – hibrid.info.

Tokom jula 2023. godine, različiti mediji i izdavači su stvorili i preneli najviše članaka sa “clickbait” sadržajem sa 29% preovladavajućih u odnosu na druge kategorije dezinformacija. „Clickbait” slede dezinformacije sa 26%, lažne vesti sa 16% i obmanjujući sadržaj na četvrtom mestu sa 11%. „Clickbait” članke iz oblasti crne i društvene hronike objavljuju mediji (informativni portali) i mali procenat sumnjivih portala i izdavači na društvenim medijima na albanskom jeziku. Sadržaje lošeg informisanja objavljivali su izdavači na društvenim mrežama na albanskom jeziku iz oblasti bezbednosti i politike za Sever, mogućnosti rušenja Kurtijeve vlade, prisustva kosovske policije na Severu, itd. U međuvremenu, lažne vesti su preneli izdavači na društvenim mrežama uglavnom na albanskom jeziku u oblasti bezbednosti u vezi sa tvrdnjama o vojnoj opremi KBS-a. Lažni sadržaji su objavljivani i na društvenim mrežama na albanskom jeziku o raznim temama, kao što su davanje kredita, ljubavne veze, nagradne igre, itd.

Sever i opremanje KBS-a vojnom opremom bile su dve glavne teme dezinformacija ovog meseca. Dezinformacije na albanskom jeziku u vezi sa Severom bile su o prisustvu kosovske policije na Severu uz dozvolu KFOR-a ili ne, dok su medijske objave na srpskom jeziku objavile dezinformacije o postojanju dronova na severu, kao i njihove tvrdnje o nasilju koje je kosovska policija izazvala nad srpskom zajednicom. Sadržaji lošeg informisanja o snabdevanju KBS- oružjem objavljivali su izdavači na društvenim mrežama uglavnom na albanskom jeziku. Što se tiče oblasti o kojima se najviše loše informisalo prednjači politika sa 29%, a slede bezbednost sa 24% i društvene teme sa 21%.

U poređenju sa prethodnim mesecom (jun 2023.) kada su pravi mediji počeli da objavljuju dezinformativne tekstove, u ovom mesecu su društveni mediji očigledno preovladali u stvaranju i objavljivanju sadržaja lošeg informisanja od ukupno 50%. Ostatak sadržaja lošeg informisanja objavili su pravi mediji sa 39 % i sumnjivi portali sa 11 %.Mediji i izdavači na albanskom jeziku, tokom ovog meseca, objavili su najviše „clickbait“ članaka sa 29 % na teme ubistava, smrti i nesreća, dok su dezinformacije na drugom mestu sa 23 %, zatim slede lažne vesti sa 13 % i obmane sa 11%. Politika je bila glavna tema lošeg informisanja kojima su se bavili izdavači i mediji na albanskom jeziku, a na drugom mestu slede društvena pitanja. U međuvremenu, iz oblasti politike i bezbednosti objavljeni su medijski napisi lošeg informisanja na srpskom jeziku, koji su uglavnom širili dezinformacije o dešavanjima na severu Kosova, lažne vesti o priznanju Kosova kao države, o prisustvu dronova u sever Kosova i teorija zavere sa tvrdnjom da se premijer Kurti meša u unutrašnju politiku Srbije. Od izdavača na društvenim medijima, Facebook je pretekao TikTok u odnosu na prethodni mesec (jun 2023.) po broju članaka lošeg informisanja, zauzimajući prvo mesto sa 68% objava i TikTok drugi sa 23%, kao i druge društvene mreže, kao što su Telegram (6 %) i Reddit (3 %) sa znatno manje objava lošeg informisanja. Velika većina njih se objavljuje na albanskom jeziku, a glavne teme koje se obrađuju su politička i bezbednosna pitanja na Kosovu.

Institucija o kojoj se najviše govorilo su Kosovske bezbednosne snage (KBS) od strane medija i izdavača na albanskom jeziku, dok je kosovska policija (KP) druga o kojoj se najviše govorilo od strane izdavača na albanskom i srpskom jeziku u vezi sa severom Kosova i srpskom zajednicom na Kosovu. U međuvremenu, što se ličnosti tiče, premijer Aljbin Kurti je nastavio da ima najveću pažnju u izveštajima lošeg informisanja ovog meseca, uglavnom o političkim dešavanjima, povezujući se u kontekstu sa drugim lokalnim i međunarodnim političkim ličnostima.

HIBRIDO.INFO